

Arvoisa Päheet museot-viikon avajaisyleisö!

Päheet museot-viikko, - maakunnan museoiden yhteinen tapahtumaviikko - käynnistyy tänä vuonna Päijät-Hämeessä 4. kerran. Avauspuheenvuoroa täällä Hämeenkoskella pitää Kari Kaivola, Koski-seuran puheenjohtaja. Mukana museoviikolla on 31 museokohdetta Päijät-Hämeestä – suuri osa alueen museoista. Museotoimintaan kuuluvat luonnollisesti perinteet ja ne ovat mukana vahvasti ja monipuolisesti Hämeenkoskella järjestettävissä tapahtumissa. Avaamme tämän vuoden museoviikon aikaisemmista vuosista poiketen täällä pitäjämme yhteisessä juhla-, kokoontumis- ja tapahtumapaikassa Kosken Seuralassa. Syynä tähän on se, että tässä rakennuksessa on kaksi tämän vuoden museokohdetta. Täällä avautuu tänään Suomen Gramofonimuseo, lajissaan Suomen ensimmäinen ja ainoa ja tietenkin myös paras. Tämä museo on kolmen yksityishenkilön pitkäaikaisen harrastuksen ja ahkeran työn tulosta. Museon perustajia ovat hämeenkoskelainen äänentoistolaitteita keräilevä Ville Löyttyniemi ja saman harrastuksen parissa toiminut ystävänsä Jaso Sasak. Kolmantena perustajana on gramofonitaiteilija Olli Suutela, joka on muun muassa hankkinut levyjä sekä omaan soittokäyttöön että museon kokoelmiin. Ville tulee vähän myöhemmin kertomaan gramofonimuseosta, joten en tässä sen enempää siitä mainitse. Koski-seuran ja monen muun hämeenkoskelaisen puolesta haluan kuitenkin onnitella näitä kolmea perustajaa hienosta ja rohkeasta teosta avata museo täällä Hämeenkoskella ja juuri tässä rakennuksessa. Kiitos myös Kosken Seuralan hallitukselle, että ovat tämän mahdollisuuden tilajärjestelyin tarjonneet.

Tästä onkin helppo siirtyä toiseen Seuralassa museoviikolla esillä olevaan kohteeseen. Se on Kosken HI keskustaajamaa 1900-luvun alussa kuvaava pienoismalli. Koski-seura

tilasi tämän pienoismallin vuonna 1975 Reijo Salmenlinnalta. Se valmistui vuonna 1984. Oli pitkän ja uutteran työn tulos. Mukana oli myös suuri talkootyötä tekevien joukko perinnetiedon keräämisessä ja tuottamisessa. Yksityiskohtien viimeistelyssä ja kohteiden väritykseen osallistui myös paljon talkoolaisia. Pienoismalli sijoitettiin kunnanviraston eteisaulaan, jossa se oli kävijöiden nähtävissä lähes 30 vuotta. Kunnanvirastosta se siirtyi hieman ennen kuntaliitosta Hämeenkosken koululle. Tämän vuoden alussa Hämeenkosken koululla alkoi tilojen uudelleenjärjestelyjen vuoksi korjaustoimenpiteet. Pienoismalli siirrettiin Hollolan kunnan luvalla ja Seuralan hallituksen suostumuksella tämän rakennuksen pohjakerrokseen, jossa sitä on hieman kunnostettu ja lisätty kohdevalaistusta. Gramofonimuseon vieressä pienoismalli on esillä Seuralan kahvilan aukioloaikoina koko museoviikon ajan. Paikalla on Koski-seuran pienoismallista kertova henkilö. Tulevan viikon arkipäivinä esittelystä huolehtivat Koski-seuran kesätyöntekijät. Pienoismallin historiaan ja rakennusten esittelyyn on valmistumassa myös Mauri Kaliman toimesta video. Käsikirjoitusviiveiden vuoksi videosta on avajaisviikolla nähtävissä vain lyhyt traileri. Valmistuessaan video tulee hienolla tavalla lähietäisyydeltä kuvaamaan ja selostamaan sadan vuoden takaista rakennuskantaa ja tuo lähemmäksi tämän paikkakunnan tuon ajan ihmisten elämän. Mauri totesikin pienoismallin kuvausten aikana saaneensa elämyksen: elettiinpä sitä ennenkin....

Sahtimestaruuskilpailut pitävät yllä arvokasta päijät-hämäläistä arki- ja juhlaperinnettä sahdinvalmistusta. Huomenna sunnuntaina jatkamme Päheet museot-viikkoa kokoontumalla Putulan kirjastolle kello 13 käynnistyviin Hämeenkosken pitäjän sahtimestaruuskilpailuihin. Sahtinäytteitä vastaanotamme kello 11.30–12.30. Koski-seura on järjestänyt nämä kilpailut yhteistyössä Putulan kirjasto- ja kotiseutuyhdistyksen kanssa vuodesta 2018.

Tiistaina 2.7. kuulemme Tiirismaan puhaltajia kello 18 alkavassa konsertissa Laguksen kaikuja Orttenkalliolta. Konsertti on järjestetty kaikkina Päheet museot-viikkoina kenraalimajuri Ernst Ruben Laguksen muistomerkin ympäristössä. Tämän vuoden konsertti juhlistaa osaltaan Hämeenkoskella syntyneen ja nuoruutensa viettäneen Laguksen muistovuotta.

Tänä kesänä tulee kuluneeksi 50 vuotta 11.8.1974 tapahtuneesta Orttenkallioon sijoitetun muistomerkin paljastamisesta. Lagus kuoli 15.7. 1959, joka tapahtui 65 vuotta sitten. Näiden vuosipäivien johdosta Panssarikilta yhteistyössä Panssariprikaatin ja muun muassa Kosken HI Sotaveteraanien, Kosken VPK:n ja Koski-seuran kanssa järjestää maanantaina 15.7. muistojuhlan Hämeenkoskella. Puheiden lisäksi kuullaan Puolustusvoimien varusmiessoittokuntaa ja tarjotaan mahdollisuus tutustua sodanaikaiseen T-26 -panssarivaunuun ja sotilaskotiauton palveluihin, kaikki Laguksen muistomerkin ympäristössä.

Hämeenkosken kotiseutumuseo on myös avoinna museoviikon jokaisena päivänä. Kahtena viime vuonna esillä ollut näyttely Kosken HI Pioneerit sodan ja rauhan aikana on esineistön osalta palautettu Hämeenlinnaan Sotamuseoon kuuluvaan Pioneerimuseoon ja hämeenkoskelaisille esinelainoja tarjonneille yksityishenkilöille. Esinemuseon yläkerrassa on kuitenkin edelleen nähtävissä Pioneerinäyttelyn kuvataulut. Kotiseutumuseon pihalle rakennettiin viime viikolla muutama metri lammasaitaa. Se muistuttaa riukuaidasta, joka nousi paikalle 1958 tapahtuneen museon perustamisen yhteydessä. Materiaalin aitaan toivat ja pystytyksestä vastasivat Koski-seuran perinnetaitojen osaajat kesätyöntekijöiden avustaessa. Samoin aitan päädyssä kohoavat jälleen hämäläisen talon pihapiiriin olennaisesti ja lakisääteisesti kuuluvat humalasalot. Humalakasvien istutus tapahtuu myöhemmin tänä vuonna.

Kiitokset kaikille talkoolaisille, jotka ovat näiden näyttelyjen tapahtumien valmisteluun ja toteuttamiseen osallistuneet ja tällä viikolla osallistuvat. Kiitos Kosken Seuralalle, joka nämä tilat myös tälle museoviikolle tarjoaa ja myös talkootyöllä sitä tukee. Hollolan kunnan kulttuuripalveluiden varaukseton tuki on ollut olennainen museon aukiololle ja pienoismallin esille saamiselle. Mainittakoon, että tämän vuoden toukokuussa Hämeenkosken kotiseutumuseoon tutustuivat kaikki Hollolan koulujen neljänsien luokkien oppilaat eli yhteensä 301 vierailijaa. Kiitokset myös Hämeenkosken mieskuorolle, joka tänäkin vuonna lupautui meitä tähän avajaistilaisuuteen ja näyttelyyn sopivalla mieskuorolaululla tervehtimään ja viihdyttämään.

Toivotan teille kaikille antoisia elämyksiä näyttelyihin tutustuessanne ja tapahtumiin osallistuessanne. Jatkamme tätä tilaisuutta Hämeenkosken mieskuoron esityksillä. Ensimmäinen kuoroesitys vie meidät lähelle avattavaa gramofonimuseota eli savikiekkojen aikaan 1940-luvulle. Sävellys on vuodelta 1942 ja lähtöisin Itä-Karjalasta. Säveltäjä on Georg de Godzinsky ja sanat ovat Kerttu Mustosen. Luvassa on kuoroesitysten loppupuolella myös muistelua kahtena edellisenä vuonna järjestetystä pioneerinäyttelystä. Hämeenkosken mieskuoro Simo Taipaluksen johtamana, olkaa hyvä!

(laulua)

Tämän jälkeen voimme siirtyä näyttelytiloihin. Aikaa on tänään kaksi tuntia kello 17 asti ja sen jälkeen vielä edessä olevat kahdeksan museo- ja kesäkahvilapäivää. Museotilat eivät aivan suurta määrää kävijöitä pysty kerralla vastaanottamaan. Jos jonoa alkaa syntyään, suosittelen siirtymään hetkeksi käyttämään Kosken Seuran

kesäkahvilan erinomaisia palveluita. Tämän jälkeen pohjakerroksen tiloissa on enemmän tilaa liikkua.